

uvod

Rođen sam četrnaestoga srpnja, koji se u Francuskoj slavi kao dan oslobođenja zatvorenika iz zloglasne tvrđave Bastilje, kojim je započela Francuska revolucija. Iako sam otputovao na kraj svijeta u kojem sam rođen, moje putovanje je počelo u sredini: stigao sam sredinom dana, mjeseca, godine i stoljeća, kao i u sredinu američkoga kontinenta, u Chicago, gdje je moj otac radio kao kirurg. No, budućnost je našu obitelj očekivala u sunčanoj Kaliforniji, gdje će moj otac ostvariti američki san; stoga smo se 1953. godine preselili na Beverly Hills te smo s jednom pozajmicom od njegovog svekra i jednom od banke kupili novi luksuzni automobil.

Moja prva duhovna inicijacija dogodila se kada sam imao četiri godine. Televizori su tada bili relativno nova pojava te su izgledali poput velikih drvenih frižidera s malim ekranima. Nadahnut *Supermanovim pustolovinama*, noseći veliku crvenu maramu oko vrata, popeo sam se na televizor i skočio u prazno, kao što je to činio i moj junak. Moj let je očito bio osuđen na propast. No, kada sam pao na pod, dogodilo se nešto što je zauvijek promijenilo moj život. U glavi sam vidio zvijezde.

“Jesi blesav? To se događa kada udariš glavom u nešto”, nestrpljivo je rekao moj otac dok me je vozio u svoju ordinaciju na šivanje. “Zašto bi pametni dječak poput tebe učinio takvu glupost?” upitala me je majka.

Znao sam da nema smisla govoriti joj o zvonima koja su odjekivala. Neke stvari jednostavno treba zadržati za sebe. Ne možete ih objašnjavati ljudima koji ih ne mogu shvatiti. Te iste zvijezde u glavi viđao sam i na nebu kada su noći bile jasne te sam želio znati kako su se pojavile tamo.

No, ono što me doista zanimalo, bilo je skriveno blago. Prekopao sam čitavo dvorište u potrazi za njim, ali ga nikad nisam pronašao. Prekopavanje zemlje je jedno, ali uništavanje vlasništva je nešto sasvim drugo. Stoga, kada sam stvorio golemu rupu na krovu garaže pomoću očeve omiljene palice za golf jer sam bio uvjeren da se na krovu skriva blago, otac me je istukao remenom.

“Zakopana blaga ne postoje”, rekao mi je otac. “Postoji samo naporan rad i novac koji primaš za njega. To je životna stvarnost.” Nisam mu vjerovao. *Mora biti i nešto više od toga*, mislio sam.

Svojem sam djeda, koji je napustio Rusiju s trinaest godina, zamišljao kao zloglasnoga gusara Long John Silvera. Djed je tri puta prešao Atlantski ocean: jednom da istraži svijet i otkrije Ameriku, drugi put da dovede svoju obitelj u “obećanu zemlju” i treći put kada je poveo svoju istinsku ljubav, moju baku, kroz Europu sve do Meksika i onda do njezinoga novog doma u gradu Corpus Christi u Meksiku. Satima sam slušao njegove priče o pustolovinama u stranim zemljama: ljudima, običajima, jezicima te njegove priče o preživljavanju pomoću pameti, a ne novca. Pričao mi je o bezizglednim situacijama, kako se izvukao i o poukama koje je sada prenosio meni. Jednom mi je dao srebrni dolar, suvremeni “komadić od osam”.*

Blaga su zakopana da bismo ih mogli ponovno naći, mislio sam. Stoga sam sakrio svoj srebrni novčić u stražnjem dvorištu te sam pažljivo nacrtao mapu koja je pokazivala kamo sam ga stavio. Nikada ga nisam ponovno našao. Čini

* Španjolski doblon (zlatni novčić) o kojem se govori u svim gusarskim pričama. Najpoznatija od njih je *Kidnapped* Roberta Louisa Stevensona, u kojoj je glavni lik Long John Silver, kojeg sam prije spomenuo.

se da nije bio tamo gdje sam ga zakopao – ili moja mapa nije bila točna? Kada sam odustao od potrage, zakleo sam se da ću pronaći pravo blago kada odrastem.

Kada se moj identitet gusara iskristalizirao, nezgodna činjenica da moram krenuti u školu zaprijetila je njegovom postojanju. Morao sam naučiti biti netko drugi, ustvari, dvije osobe – jedna za one na položaju od autoriteta i jedna za vršnjake. Morao sam skrivati svoje želje za tajnim znanjem, čarolijom i zakopanim blagom pred svim autoritetima zbog straha od kazne te pred vršnjacima zbog straha od ismi-javanja. Tako sam do sredine 1960-ih postao uzorni učenik, atletičar i građanin.

Moja majka je željela da postanem predsjednik Sjedi-njenih Američkih Država. Međutim, mislila je da bih mogao postati diktator pa je odlučila da budem bogati odvjetnik. Moj otac je želio da postanem liječnik. Njegove nade su se rasplinule već prvi put kada sam mu se pridružio tijekom manjega kirurškog zahvata jer sam se onesvijestio čim sam vidio krv.

Šezdesete su prolazile, a društvo je svjedočilo atentatima na Kennedyjeve, ubojstvu Martina Luthera Kinga Jr., ras-nom nasilju i ratu u Vijetnamu. Ja sam imao mnoga pitanja i dvojbe, pronalazio sam malo odgovora te se nisam mogao nikome obratiti. Postao sam stranac, nevjernik. Sve mi je teže bilo živjeti u udobnom, izoliranom svijetu buržoazije. Umjesto da zahvaljujem Bogu na povlasticama i bogatstvu, sumnjao sam u njih. Više nisam mogao prihvatiti da je ono što sam vidio i dodirivao stvarnost; sve je to bilo tanko po-put papira i ja sam to mogao prozreti. Moj um je tada bio pronicljiv te sam uočio sav kaos ispod površine, ispod sve profinjenosti i reda.

U to vrijeme sam otkrio i da nisam ono što sam mislio da jesam niti sam ono što su svi oko mene željeli da budem. Pravi ja je bio tamo negdje, zakopan ispod slojeva privre-menih identiteta. Stoga sam morao pronaći način kako se vratiti sebi.

U svojem vrlo velikom svijetu osjećao sam se toliko malen. Beverly Hills je sa svojim vječnim obećanjem nevjerojatnog bogatstva, slave i blještavila jednostavno bio pre-malen. Želio sam nešto toliko veliko da neće stati na televizijski ekran, pa čak niti na veliko platno u kinu Cinerama u aveniji Sunset, nešto toliko ogromno da neće stati niti u samo dvadeseto stoljeće. Želio sam Istinu. Čak i tada sam znao da se s kaosom treba suočiti i da se Istina mora znati. I znao sam da to zahtijeva vrlo dugačko putovanje, od uvijek istoga do drukčijeg, od svjetovnog do svetog.

1

इस्रत इ कार्लुचेरल

Veliki parni brod od zore plovi niz indijsku obalu obraslu palmama te se probija kroz flote ribarskih brodova i brodica sve do dolaska u Bombaj. Putovanje iz Karachija je bilo posljednja etapa šestomjesečnoga putovanja od Amsterdama do mojeg novog doma.

Kupio sam kartu za brod, ali nisam rezervirao sjedalo ili kabinu. Kako bih si na palubi osigurao prostor veličine prostirke, morao sam se snalaziti kako znam i umijem. Dvije gornje palube su uskoro postale raznobojno more prostirki i ljudi. Kada sam se ukrcao na brod, mladi Nijemac imenom Sigi mi je pokazao jedan zabačeni ugao palube gdje se osjetio miris tamjana. Tamo se nalazio veliki ograđeni prostor koji je svilenim rupcima bio podijeljen na prolaze i male kampove. To je očito bio prostor za strance.

Mi smo bili hodočasnici, izbjeglice, djeca revolucije! Došli smo iz Sjeverne Amerike, Južne Amerike, Azije, Bliskog istoka i svake europske države. Susretali smo se putem – u Istanbulu, Ankari, Konyji, Tabrizu, Teheranu, Mashadu, Heratu, Kandaharu, Kabulu, Peshawaru, Karachiju. Pojedinci, skupine i klanovi, svi smo bili na velikom hodočašću. Kamo? Vraćali smo se kući, putujući prema Svjetlu. Ili smo barem tako mislili.

“Pazite se lopova”, moj novi prijatelj me upozorio dok smo stavljali prostirke na rub male kolonije. “Obično su to

Francuzi. Čitavo vrijeme jedan od nas mora čuvati sve naše stvari."

"Pardon", rekao je Europljanin u narančastoj halji. Kosa mu je vijorila u crnim pramenovima. Bio je okružen s nekoliko mladih žena. Sličio je jednom od tri mušketira, osim što je nosio orijentalne natikače. "Vi idete u *Indi-juu* po *provi* put?" upitao je. Rekao je da se zove Cartouche. "Možemo li vam se pridružiti?"

"Kakvo je to ime?" upitao sam.

"Egipatsko", rekao je, "s očeve strane. Moja majka je Francuskinja."

Pakistanskom nosaču prtljage je na besprijeжном urdu jeziku rekao kamo da stavi svaku pojedinačnu torbu. Potom se cjenkao pa rekao nešto zbog čega se Pakistanac nasmijao te mu na kraju platio.

"Želimo uživati u ovom putovanju s duhovnim ljudima", Cartouche je rekao dok je objašnjavao zašto su se preselili iz talijanskog dijela palube. Cartouche i djevojke su stavili prostirke pokraj moje. "Ti i ja smo se sigurno već sreli", rekao je, "možda u prethodnom životu?"

Čovjek odjeven u zelenu afganistansku nošnju prišao je Cartoucheu te ga je počeo vrijeđati na talijanskom, a ovaj mu je istim jezikom i uzvratio. Cartoucheovo mrgođenje pretvorilo se nakon toga u osmjeh te mi je rekao: "Njegovim jezikom sam mu rekao da se nosi, inače ću ga riješiti vezanosti za materijalni svijet!"

Sigi je bio sumnjičav. "Zašto su te Talijani natjerali da se makneš?"

"Oni su Zeleni", odgovorio je Cartouche, "znaš, Muslimani. Mislili su da nije primjereno da hinduistički svetac kampira pokraj njih. Krenuli su na hodočašće prema svetim mjestima njihovih sufističkih svetaca, a onda će krenuti u Gou."

"Ja idem ravno u Gou", rekao je Sigi. "Prenoćit ću u Bombaju u hotelu Carlton, a sljedećega jutra krećem brodom u

Izgubio sam vjeru u njih, ali nisam izgubio vjeru općenito. Mislio sam da je knjiga *Manifest Destiny* Erica Hofstadtera hrpa laži. Želio sam se pridružiti američkim Indijancima. Ali, svi su bili mrtvi.

“Odakle si?” upitao sam ga.

“Iz Pariza”, rekao je.

“Bio si tamo u svibnju prošle godine na Revoluciji?” upitao sam ga.

“Ne, bio sam sa svojim guruom u Indiji, na Kumbh Meli, najvećem duhovnom okupljanju na svijetu. Prava revolucija je preobrazba samoga sebe, a ne društva. Ako uspiješ, društvo će te slijediti. Svijet je sjeban, korumpiran zbog kapitalističkih elita. Međutim, ne smijemo se nadati da ćemo dobiti rat na materijalnoj razini. Pronalazak Istine je jedini način.”

Za mnoge su ljude crte koje su dijelile politiku, duhovnost i životni stil bile vrlo tanke, ako su uopće i postojale. Bili smo naivni i veliki idealisti. Rekao sam Cartoucheu da u Indiji želim pronaći blago zbog kojega će svijet na neki način postati bolje mjesto.

“Bolje mjesto?” Cartouche je upitao. “Za koga? Želiš li dovesti nebesa na zemlju ili želiš zemlju podići u nebesa? Ako je ovo prvo, onda te očekuje neuspjeh. Samo pitaj Karla Marxa. I moje prijatelje koji su organizirali revoluciju ‘68. Jednog dana oni će vladati Francuskom, ali ništa neće biti drukčije.”

Cartouche je prekoračio crtu i prešao na drugu stranu. Bio je odlučan i imao je autoritet. Činilo mi se da dobro poznaje Indiju pa sam ga zamolio da mi nabroji mjesta koja bih mogao posjetiti.

“Gubitak vremena”, odgovorio je. “Pronaći ćeš samo prava mjesta. Tako ti je to u Indiji.”

“A što je ta ‘ledena palača’?” upitao sam, osjećajući se malo glupo. “Daj, je li to prava palača?”

“Naravno da jest,” rekao je, “no ti ne možeš otići tamo.

Strancima nije dozvoljen ulaz. Nalazi se u Himalaji, unutar takozvanog unutrašnjeg kruga, dakle preblizu Kine. Valjda se boje špijuna.”

“Jesi li ti bio tamo?” upitao sam.

“Ne, ali sam probao. Policija me je uhapsila i poslala me natrag niz planinu. Moj guru mi je rekao da ako se sretnem tamo s njim, dat će mi čarobni napitak koji će mi dati vječni život.”

Malena skupina ljudi koja je slušala naš razgovor, polako se rasipala sve dok Cartouche i ja nismo ostali sami, gledajući Mjesec kako plovi preko neba. On me je očarao pričama o svojim iskustvima u Indiji. Oduvijek sam bio opčinjen onim što sam tada zvao *okultnim*. Htio sam upoznati prave šamane i čarobnjake. Vjerovao sam da oni postoje, ali trebali su mi dokazi. Želio sam pronaći stare rukopise s tajnim znanjem, mantrama i čarolijama. No, to su bile samo površinske stvari. Imao sam temeljna pitanja o smislu života, o smrti, posmrtnom životu i Istini, kao i neodređena pitanja koja su se pojavila nakon što sam probao halucinogene tvari. U Americi nisam pronašao Don Juana koji će me voditi. Međutim, čitanjem Upanišada, Vedante i knjiga o teozofiji pomislio sam da bih te odgovore doista mogao pronaći u Indiji.

“Nemoj tratiti vrijeme odlaskom u Gou. Tamo ćeš se samo družiti s hipijima. U Indiji postoje pravi majstori koji podučavaju o Putu i koji nam pomažu shvatiti tko smo doista. Prvo što moraš shvatiti prije nego što počneš svoju potragu je da ne postoji potraga, ti si već tamo na onom mjestu kamo želiš stići, ali treba vremena da to shvatiš. Stoga, imajući to na umu, kreni i traži”, rekao je.

“Ali, gdje bih trebao početi?” upitao sam.

“Hej, prosvjetljenje nije podložno iluzijama vremena i prostora. Prilika za promjenu svijesti postoji samo sada i ovdje, ali dat ću ti nekoliko adresa”, odgovorio je.

Na jednoj stranici u mojoj bilježnici nacrtao je sanskrtski znak *Om*, uz objašnjenje da će mi taj simbol podariti

uspjeh na mojem putovanju. Onda je napisao imena nekolicine hramova i svetih mjesta te nekolicine velikih gurua. Objasnio mi je koji hramovi su posvećeni Božici Majci, koji su posvećeni Šivi te koji su posvećeni plavom bogu Krišni. Govorio mi je o učenjima i postignućima raznih učitelja, uključujući i Satya Sai Babu koji se prisjećao svojih prošlih života i koji je mogao stvarati predmete ni iz čega. Onda mi je dao imena i adrese nekih *sadhua* te mi je svakoga od njih opisao.

Posljednje ime je bilo ime jednog *sadhua* iz Rajasthana. "Hari Puri Baba je suvremeniji. Govori engleski, za razliku od mog babe. Sa svojim učiteljem sam učio na tradicionalan način, na hindskom i sanskrtskom jeziku. Međutim, kažu da je Hari Puri Baba *đnani*, odnosno znalac. Kažu da on zna čitati svijet", Cartouche je rekao uz smijeh. "Možda bi volio slijediti Put na materinjem jeziku. Ah, kada bi samo čitav svijet govorio engleski, zar ne?" Ponekad je bio vrlo sarkastičan.

Cartouche nije mogao sakriti svoj prezir prema anglo-američkoj kulturi. On je bio duhovni Che Guevara, mnogo više nego što sam tada mislio. Tada mi je jasno dao do znanja da ću trebati postati domorodac ako želim doživjeti pravu stvar. Predložio mi je da čim siđem s broda kupim primjerak knjige *The Universal Hindi Teacher*.